

Eğitim, Kültür ve Edebiyat Yazıları

Ali GÖÇER

Ali GÖÇER

EĞİTİM, KÜLTÜR VE EDEBİYAT YAZILARI

ISBN 978-625-8044-81-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Nisan 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Ali GÖÇER

Eğitimci, Akademisyen

Niğde Eğitim Sınıf Öğretmenliği ve Erciyes Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Erciyes Üniversitesi'nde yüksek lisans (2000), Atatürk Üniversitesi'nde Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında doktorasını tamamladı (2005). 2006-2009 yılları arasında mezun olduğu Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak görev yapmıştır. 2009 yılından beri Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında öğretim üyesi olarak çalışmaktadır.

Adıyaman ve Kayseri'de Sınıf ve Türkçe öğretmenliği yapan Göçer, öğretmenliği sırasında MEB Hizmetiçi Eğitim Dairesinin düzenlediği Türkçe Öğretimi ve Metotları Kursu, Türkçe Öğretimi Yöntem ve Teknikleri Semineri, Türkçe Programını Değerlendirme Semineri vb. faaliyetlere katılarak Türkçenin eğitimi ve öğretimi konusunda bilgi ve deneyimini artırmaya çalıştı. 1999 yılında Ordu'da düzenlenen Türkçe Öğretimi Formatörlük Kursu'na katılarak Formatör Türkçe Öğretmeni oldu.

Göçer'in şiir, yazı, araştırma ve incelemeleri; Erciyes, Yörtürk, BAA Eğitim, Öğretmen Dünyası, Mavi-Yeşil, Güneysu, Çıngı, Dil Dergisi, Millî Eğitim, Türk Dili gibi dergilerde; Radikal İnternet, Hürriyet Eğitim gibi internet sitelerinde yayımlandı. Ulusal ve uluslararası bilimsel etkinlikte çok sayıda sunulmuş bildirisi; ulusal ve uluslararası akademik dergilerde yayımlanmış 100'ün üzerinde makalesi bulunan Göçer'in, öğretmenlik yıllarında hazırladığı Konuşmamızı Süsleyen Etkili ve Güzel Sözler, Konuşmamızı Süsleyen Tarihi ve Edebi Anekdotlar adlarında iki derleme kitabı vardır. Bunların yanında İlköğretimde Türkçe Öğretimi, Yazma Eğitimi, Yabancılarla Türkçe Öğretimi El Kitabı, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi, Türkçe Öğretimi, Dil Eğitiminin Temel Kavramları, Sorularla Türk-

e Eğitimi, Milli Eğitim zerine Yazılar, Türkçenin Uzaktan ğretimi ve ğrenimi, Türkçenin İkinici/Yabancı Dil Olarak Uzaktan ğretimi, Eğitimde Mizah adlı kitaplarda yer alan 5'i ortak yazarlı toplam 15 kitap bölüm yazarlığı bulunmaktadır. Ger'in, Türkçe ğretimi, İlkokuma ve Yazma ğretimi, Türkçe Eğitiminde lme ve Değerlendirme, Yazma Uğraşı-Yazma Eğitimi, Türkçe ğrenme ve ğretim Yaklaşımları, Türkçe-Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi ve Mikro ğretim Uygulamaları adlı tek isimli kitapları bulunmaktadır. Bunun yanında, yazarları arasında bulunduğu Türkçenin Uzaktan ğretimi ve öğrenimi ile Türkçenin İkinici/Yabancı Dil Olarak Uzaktan ğretimi adlarında kolektif yazarlı iki kitap çalışmasının editörüdür.

Türkçe eğitimi alanında 2012 yılında doçent, 2017 yılında da profesör unvanını alan Ger, Türkçe eğitimi, Türkçenin ikinci/yabancı dil olarak ğretimi, Türkçenin uzaktan ğretimi ve ğrenimi, Türkçe ğretiminde lme değerlendirme ve genel olarak temel dil becerilerinin geliştirilmesi ve ğretmen eğitimiyle ilgili çalışmalarını sürdürmektedir.

ÖN SÖZ

Bugün, hangi alanda çalışıyor olurlarsa olsunlar, bireylerin hayatlarında mutlu ve işlerinde verimli olmaları için hem içinde bulunduğu toplumun değerlerine hem de bugünün dünyasının gerektirdiği becerilere sahip olmaları zorunludur.

İçinde yaşadığı toplumun değerlerine duyarlı, dilini iyi kullanabilen, kültürünü özümsemiş ve 21. yüzyıl becerileriyle donanımlı bireyler sahip oldukları bu özellikleriyle sadece iyi bir vatandaş olmuyorlar aynı zamanda donanımlı bir dünya vatandaşı niteliği de kazanmış oluyorlar.

Çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatılmış nitelikli bireylerin yetişmesi, okullarda verilen eğitimin içeriği ve niteliğiyle doğrudan ilişkilidir. Bunun için bireylerin hayata hazırlanmalarında önemli işlevler gören eğitimin nitelikli olması için başta öğretmen, okul idarecileri, veliler ve öğrenciler olmak üzere eğitimle ilgili herkesin sorumluluk bilinciyle hareket etmesi gerekir.

Eğitim ve kültür-edebiyat yazılarının olduğu iki bölümden oluşan bu kitap, yazarın ulaşılması güç olan eğitimle ilgili makalelerinden, kültür ve edebi içerikli yazılarından oluşturulmuştur. Kitap, başta öğretmenler olmak üzere eğitimle ilgili herkesin eğitim, dil, kültür ve gerçek hayatla ilgili belli düzeyde bir farkındalık kazanmasına katkısının olması amacıyla hazırlanmıştır.

Kitabın, ilgili tüm eğitimcilere yararlı olması dileğiyle...

Ali GÖÇER

19 Mart 2022

Çaybağları, Erenköy - Melikgazi / Kayseri

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	v
-------------	---

EĞİTİM YAZILARI

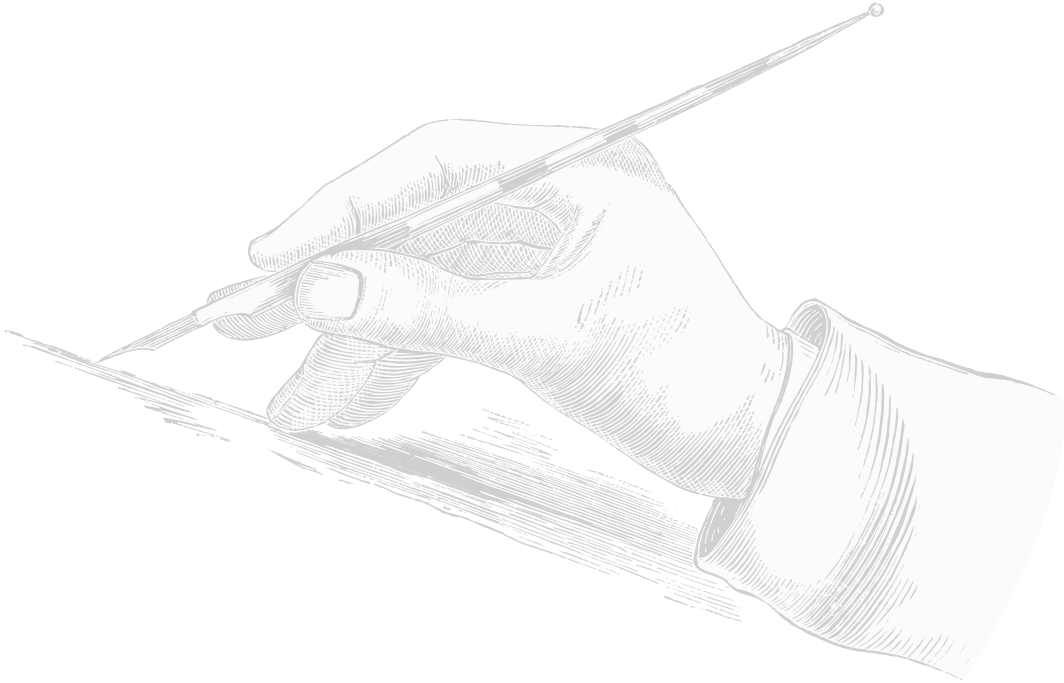
Eğitimde Fırsat Eşitliğinde Kilit Rol Öğretmenin.....	3
Yeteneğini Keşfedemeyen Çocuğun Kimseye Faydası Yok!.....	7
Türkçe Öğretiminde Ders Dışı Görevlendirmeler	12
Performans Görevi Kalkmalı mı?.....	25
İlköğretimde Seviye Belirleme Sınavı Uygulamasının Getirdikleri	28
İlköğretim Birinci Kademe Türkçe Öğretiminde Ölçme ve Değerlendirme Çalışmaları.....	31
İlköğretim Türkçe Programlarında Ölçme ve Değerlendirmenin Önemli Bir Boyutu Olarak Süreç Değerlendirme.....	47
Pedagojik Formasyon Eğitiminin Öğretmen Adaylarının Mesleğe Hazırbulunuşluklarını Sağlamadaki İşlevleri	54
Eğitimde Yatkınlık, Yeterlik ve Yetkinlik Üzerine.....	61
Bireylerin Mizaç Tipleri ve Bireysel Özellikleri.....	62

KÜLTÜR VE EDEBİYAT YAZILARI

Okusun da Büyüsün!.....	67
Öğrenci Bilgiyi Sosyal Aktivitelerle İçselleştirir!.....	70
Dil Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine.....	74
Türkçe İçin Kanatlanan Güzel Söz ve Şiirler	85
Konuşma ve İletişim Becerisi Üzerine.....	92
Yalnızlığın Büyüsü: Yazmak ve Yaşamak.....	97
Sezai Karakoç'un Şiir İkliminde 'Anne ve Çocuk' Esintisi	106
Çocuk ve Ninni.....	116
Yahyalı Halısı Üzerine.....	121
Dil Kültür İlişkisi	126
Şiir İkliminde Fetih Rüzgârı.....	133

Bir Yrğn Portresi	136
Dostluk stne	138
Zamana Can Katmak	140
Dil, Edebiyat, Kültür ve Yaşam	143
Dil Sevgisi ve Dil Bilinci	145
Yazmak Yaşamak, Zamanı Yaşatmaktır	147
Zamanı Hızlı Yaşama ya da Hızlı Yaşama Zamanı	149
Yalnızlık	151
Gönül zerine.....	153
z Söz ya da Sözün z.....	157

EĞİTİM YAZILARI

Eğitimde Fırsat Eğitliğinde Kilit Rol Öğretmenin¹

Türkiye’de okulların fiziki şartlarının uygun hâle getirilmesi, sınıfların ilgili dersin ihtiyacına göre düzenlenmesi, bir şubedeki mevcutların 30’un altına çekilmesi hatta her okula yeterli öğretmen kadrosunun verilmesi eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanması için gerekli ama yeterli değil. Bunun sağlanmasında en önemli unsur öğretmen uygulamalarıdır.

Türkiye’nin eğitim sisteminde temel sorunların çözülmesinde özellikle eğitimle ilgili paydaşların farkındalıklarında bir değişiklik olması ve zihinlerde paradigmal bir dönüşümü gerçekleştirmiş olmaları gerekiyor. Bu farkındalık ve bilinçlenme durumu, sorun tespiti ve çözüm üretme konusunda olumlu bir zemini sunabilecek en kestirme ve tek çıkar yol gibi görünüyor.

Türkiye’nin eğitim sisteminde temel sorunların çözülmesinde özellikle eğitimle ilgili paydaşların farkındalık durumlarında bir değişiklik olması ve paradigmal bir dönüşümü zihinlerde gerçekleştirmiş olmaları gerekiyor. Özellikle ve öncelikle ailelerin, öğretmenlerin ve eğitim yöneticilerinin bakış açılarında ve uygulamaları biçimlendirmelerinde kendini gösteren yaklaşım tarzlarında alışılmadık dışında davranmaları lazım. Ancak bu farkındalık ve bilinçlenme, sorun tespiti ve çözüm üretme konusunda olumlu bir zemini sunabilir.

Nüfusumuzun 4’te 1’ini oluşturan gençlerimizin kendilerini keşfederek üstün yönlerini geliştirebilmeleri eğitim sistemimizin işlevselliği ve sunduğu fırsatlarla doğru orantılı. Okul öncesi eğitimden başlayarak özellikle ilkokul ve ortaokul dönemleri, öğrencilerin kendilerini tanımalarına; ilgi, eğilim ve yeteneklerinin farkında olmalarına ortam sunan kritik aşamalar. İlkokul ve ortaokul dönem-

1 Bu yazı 27.08.2018 tarihli Hürriyet Gazetesi Online Eğitim sayfasında yayımlanmıştır. [Göçer, Ali (2018). Eğitimde fırsat eşitliğinde kilit rol öğretmenin. Hürriyet Eğitim Konuk Yazar. <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/egitimde-firsat-esitliginde-kilit-rol-ogretmenin-40934866>].

lerinde çocukların öncelikle kendilerini tanımaları ve süreç içinde üstün oldukları alanlarda yeteneklerini geliştirmeye ortam bulabilmeleri önemli.

Birinci sınıfta 'ifade ve beceri dersi'

Öğrencilerin ilgi ve eğilimlerinin farkına varmaları ve yeteneklerini daha iyi sergileyebilmeleri için uygun ortamların tasarlanması; öğretmen yeterlikleri, görev bilinçleri ve meslekî verimliliklerini doğrudan etkileyen bakış açılarına bağlı. Bence farklı zekâ alanı, kişilik tipi ve yeteneğe sahip çocukların bireysel özelliklerini dikkate alarak eğilimli olduğu alanlarda gelişimlerini sağlama zorunluluğu, günümüzde olması gereken eğitim uygulamalarına işaret ediyor. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre, ilgi ve yeteneklerini öne çıkaracak uygulamalar ilkökul birinci sınıfta verilen 'ifade ve beceri dersleri'nin kendi kazanımlarını edindirecek şekilde işlenmesi gerekiyor. Eğitim bu anlayışla yürütülerek; akademik başarılarının yanında bilim, sanat, spor, kültür gibi alanlara ilgisi olan öğrencilerin kendilerini keşfetmesi sağlanabilir ve bu durum, Türkiye'nin geleceği açısından büyük önem taşıyor.

Öğretmen unsuru

Peki, öğrencilerin kendilerini tanımaları ve yeteneklerini geliştirmesi, bir başka ifadeyle bütün bunların gerçekleşmesine fırsat ve imkân bulabilmeleri için olmazsa olmaz durum ya da unsurlar neler? Bu soruya cevap olarak devletin iyi bir eğitim için yerine getirmesi gereken görevlerini sıralamak doğru ve yeterli olmaz. Tüm ülke sathında okulların fiziki şartlarının uygun hâle dönüştürülmesi, sınıfların ilgili dersin gereklerine uygun düzenlenmesi, sınıf mevcutlarının 30'un altına çekilmesi hatta her okulda yeterli öğretmen kadrosunun tamamlanması eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması için gerekli ama yeterli değil. Devletin yükümlülüğüyle ilgili fizikî şartların uygun hale getirilmesi yanında işe ruh katacak uygulamaları anlamlı kılacak sınıf iklimine, öğrenme ortamlarının oluşturulmasına ihtiyaç var. O halde eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin

sağlanmasında başat unsur öğretmen uygulamalarıdır. Öğretmenin bilişsel yeterliği yanında duyuşsal bakış açısı, etkili bir iletişim için dili kullanabilme becerisi ve iş birliği ilkesinden yararlanılabilmesi açısından da sosyal bilinç düzeyi ve farkındalığına sahip olması gerekiyor.

Hedef kitlenin özellikleri

Eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanması, devletin sunması gereken fiziki şartlar ve uygun eğitim zemininden çok öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarına bağlı. Öğretmenlerin gerçekleştirdikleri eğitim etkinlikleri aracılığıyla öğrencilerine fırsat ve imkân eşitliğini sunabilmelerinde, onların bireysel farklılıklarının farkında olmaları ön şart. Başta çocukların zekâ alanları ve mizaç tipleriyle özetlenebilecek hedef kitle özelliklerinin dikkate alınması, eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanmasında önemli ve olmazsa olmaz bir koşul.

Kızların eğitimi

Eğitimde fırsat eşitliği konusunda altı çizilmesi gereken önemli bir boyut da kızların okuma şartlarının iyileştirilmesi. Kızların okuması/okutulması konusundaki toplumsal algının da eğitimde fırsat eşitliğini sağlamada önemli bir unsur olduğunu bilmek ve toplumda bu amaçla, paradigmal dönüşümü temel hedef olarak ortaya koymak gerekiyor. Bu hedefe ulaşmak için de devlet kurumları arasında iş birliği ve toplum dayanışmaya ihtiyaç var. Toplumsal yapıda hedeflenen bu değişim ve dönüşümde lokomotif unsur öğretmendir.

Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin etkisi

Bu konudaki paradigma, nicelik boyutlu olmaktan çok uygulama temelli ve nitelik öncelikli olmak zorunda. Fırsat eşitliği için öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarının yanında sınıf dışında, okulda ve okul dışında gerçekleştirilecek sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler de oldukça önemli. Görülüyor ki, eğitimde fırsat ve imkân eşitliğinin sağlanmasında başat unsur öğretmene ve onun eğitim lideri niteliklerine bağlı. Milli Eğitim Bakanı Sayın Ziya Selçuk, müfredat-